

Boom of heester?

Problematiek rondom de erfgrans

Er zijn onnoemelijk veel juridische vragen ten aanzien van boombeheer te bedenken. Ze worden vaak niet gesteld wanneer de drempel te hoog lijkt. Volgens Kitty Goudzwaard, werkzaam bij Mr. B.M. Visser & Partners, zijn dit soort zaken echter op eenvoudige wijze uit te leggen. Als rechtspecialist op bomenvlak behandelt zij dit jaar in elke Boomzorg-editie een juridisch onderwerp aan de hand van gerelateerde casussen, jurisprudentie en praktijkvoorbeelden. Dit nummer start met 'Problematiek rondom de erfgrans'. Heeft u vragen aan Goudzwaard? Stuur een mail naar haar via de Boomzorg-redactie: karlijn@nwst.nl

Auteur: Mr. Kitty Goudzwaard

In mijn studieclub kwam het regelmatig ter sprake. "Ga vooral niet werken in het strafrecht; daar krijg je te maken met geweld." Vervolgens werd de studierichting privaatrecht aanbevolen. Daar wordt immers slechts beschaafd ruzie gemaakt. Als juridisch raadgever op het gebied van natuur, bos en landschap, lees ik tegenwoordig echter met verbazing overloadsdossiers met betrekking tot bomen, waarin beschreven wordt hoe burens elkaar met bijl en spade achterna zitten. Of waarin goedwillende hoveniers en andere groenvakmensen de tuin uitgeslagen worden. Bijna zou je denken dat een opleiding tot hovenier of boomverzorger standaard een cursus zelfverdediging of sociale vaardigheden moet omvatten, om heelhuids het vak te kunnen uitoefenen. Vaak zijn deze ruzies het gevolg van bomen rondom de perceelgrens. Door onwetendheid over wet- en regelgeving of rechtspraak met betrekking tot bomen kunnen dit soort kwesties escaleren en dat is jammer.

In dit artikel zal ik om die reden trachten de juridische context van het burensrecht ten aanzien van bomen rondom de erfgrans enigszins nader

uit te leggen. Een van de belangrijkste artikelen van het Burensrecht is artikel 5:42 Burgerlijk Wetboek. Hierin staat aangegeven op welke afstand tot de erfgrans, buiten toestemming van de buur, bomen, heesters of heggen mogen staan. Tevens staat aangegeven dat indien de houtopstand niet boven de scheidsmuur uitkomt, de buur zich niet tegen de aanwezigheid van de bomen kan verzetten.

Artikel 5:42 BW

Art.5: 42 lid 1 BW luidt: "Het is niet geoorloofd binnen de in lid 2 bepaalde afstand van de grenslijn van een ander erf bomen, heesters of heggen te hebben, tenzij de eigenaar daartoe toestemming heeft gegeven of dat erf een openbare weg of een openbaar water is."

Art.5:42 lid 2 BW luidt: "De in lid 1 bedoelde afstand bedraagt voor bomen twee meter te rekenen vanaf het midden van de voet van de boom en voor heesters en heggen een halve meter, tenzij ingevolge een verordening of een plaatselijke gewoonte een kleinere afstand is toegelaten."

Art.5:42 lid 3 BW luidt: "De buur kan zich niet verzetten tegen de aanwezigheid van bomen, heesters, of heggen die niet hoger reiken dan de scheidsmuur tussen de erven."

Eenvoudig?

Een eenvoudig geformuleerd artikel zou men kunnen zeggen. Toch is het artikel lastig te interpreteren. De wetgever geeft namelijk niet voor alle onderdelen een definitie. Wanneer is sprake van een boom, heester of heg? Vooral dendrologische twijfelgevallen zoals *Corylus* of *Carpinus* geven veel beroering. Om artikel 5:42 BW op een juiste wijze te kunnen toepassen dient logischerwijs eerst een invulling van deze begrippen plaats te vinden. Want slechts dán is het duidelijk of een houtopstand buiten de 50 cm of buiten de 2.00 meter tot de perceelsgrens moet blijven.

Boom of heester/heg

Soms is het dus ook voor de rechter noodzakelijk om tot een oordeel over de definitie boom of heester/heg te komen. Dit om überhaupt een oplossing voor het conflict in kwestie te kunnen

geven. Indien sprake is van 'boom' mag de houtopstand immers niet binnen de 2.00 meter tot de perceelgrens staan, terwijl een heester/heg op 50 centimeter mag staan. In een zaak over een hazelaar die mogelijk op een te korte afstand tot de erfgrans staat, komt de rechter in kwestie tot een verrassend en praktisch oordeel. In beginsel moet de betreffende houtopstand (*Corylus avelana*) gezien de groeiwijze worden aangemerkt als heester. Toch kan het zijn dat de bijzondere omstandigheden van het geval maken dat sprake is van een boom. De hazelaar kan namelijk wel 5 meter hoog worden. Gezien deze hoogte zou sprake kunnen zijn van een boom in plaats van een struik. De aard en oppervlakte van de aangrenzende percelen en de hoogte van de beplanting kunnen daarbij de doorslag geven. Gezien het feit dat in casu sprake was van grote percelen en de hazelaar niet dicht bij de woning stond, diende de hazelaar als heester en niet als boom door het leven te gaan. In een dergelijk geval kan dan geen verwijdering op grond van art. 5:42 BW gevorderd worden. Zuur voor de buurman die in de toekomst een houtopstand van 5 meter hoog op een afstand van 60 cm tot zijn perceelgrens moet tolereren.

Definitie altijd nodig?

Maar is een invulling van de definitie boom of heester/heg wel altijd nodig? Een rechterlijke uitspraak in een ander burencflict kan hierover verduidelijking geven. Een eigenaar van een perceel plaatst een houtopstand met een hoogte van 3.50 meter op een afstand van 60 centimeter tot de erfgrans. De eigenaar van het aanliggende perceel doet een beroep op art. 5:42 BW. De hoge houtopstand staat immers binnen een afstand van minder dan 2.00 meter tot de perceelgrens en dus vindt de buur dat de eigenaar deze moet verwijderen. De houtopstand is nog maar kort geleden aangeplant en van verjaring van het verwijderingsrecht is nog geen sprake. De eigenaar van de houtopstand komt echter met een verklaring van de kweker waarin staat dat sprake is van heesters, om een haag mee te vormen. Als gevolg daarvan zou de vordering van de buurman moeten sneuvelen op het feit dat sprake is van een haag, die op voldoende afstand (meer dan 50 centimeter) staat van de erfgrans. De rechter in casu gaat zich echter niet bezig houden met definities. Hij kiest de meest praktische weg en oordeelt dat de houtopstand gesnoeid moet worden en ook in de toekomst gesnoeid moet blijven op een hoogte van 2.25. Met een dergelijke uitspraak omzeilt de rechter

als het ware het lastige oordeel over de invulling van de definitie boom of heester/heg.

Leiboom

Een ander probleem vormt de leiboom; is dit een boom of een heester/heg? Leibomen worden tegenwoordig nogal eens dicht op de erfgrans geplaatst. Blijkbaar is een boom op 'stam' gerechtigd om als 'haag' door het leven te gaan en om die reden binnen de 2-meterzone te staan. Maar is de rechter het daarmee eens? In een zaak uit 2008 oordeelt de rechter in een geschil over dergelijke aanplant. Het gaat dan om leibomen die door een frame begeleid worden tot een 3.5 meter hoogte. De bomen zelf zijn meer dan 2.00 meter hoog en staan op 20 centimeter afstand van de erfafscheiding (schutting). De buur vordert verwijdering of snoei tot 2.00 meter hoogte. De rechter vindt dan een prachtige ingang voor zijn oordeel. De eigenaar voert aan dat de houtopstand geen bomen zijn, maar een haag vormen. Dit verweer kan niet slagen, want ook als haag staan de bomen te dicht op de erfgrans. Overigens vindt de rechter dat naar gangbaar spraakgebruik en plaatselijke omstandigheden geoordeeld kan worden dat sprake is van bomen en niet van een haag. Waarom? Omdat de leibomen niet dienen als erfafscheiding nu daar in is voorzien door de schutting. Oftewel, een houtopstand dient als haag ook daadwerkelijk een functie als erfafscheiding te vervullen, om binnen de 50 centimeter en 2.00 meter afstand tot de erfgrans te mogen staan. Het gedeelte dat de 'bomen' boven de schutting uitkomen moet naar zijn oordeel verwijderd worden.

Geen schutting

Een vraag die hierbij open blijft: zijn leibomen wel 'haag' indien zij daadwerkelijk een haagfunctie vervullen en dus *zonder* tussenkomst van een schutting dicht bij de erfgrans staan? Of blijven zij als 'boom' te boek staan? Een dergelijke vraag is op voorhand niet goed te beantwoorden. Burenrecht is een ingewikkeld en lastig rechtsgebied. Als groenvakman zou ik een dergelijke aanplant niet zomaar adviseren. Voorkomen van conflicten is natuurlijk beter dan genezen. Veel conflicten komen voort uit onmacht, soms uit onwil om elkaar als burens ter wille te zijn. Blijkbaar is het moeilijk om, indien het eigen territorium in het geding is, rekening met elkaars wensen te houden. Of om bomen waarvan men gearmeerd is of een flink budget aan gependend heeft, op verzoek te verwijderen. In beginsel plant de branche aan wat de doelgroep hebben

wil. Als presentator van cursussen hoor ik tegenwoordig wel tegengeluiden uit de groenvakbranche. Men heeft daar het burencflict blijkbaar meer op het netvlies staan en men steekt bovendien de hand meer in eigen boezem. Groenvakmensen willen graag bomen verkopen en aanplanten, maar zien liever niet dat deze aanplant later conflicten geeft. En geven om die reden meer en meer advies dat aansluit op regelgeving van het burencflict. En dat lijkt mij een goede zaak. Vaak is de opdrachtgever niet op de hoogte van wet- en regelgeving met alle gevolgen van dien.

Over de wet- en regelgeving gesproken: in artikel 5:42 lid 2 BW wordt aangegeven dat bij 'plaatselijke verordening' afgeweken kan worden van de afstanden tot de erfgrans. In veel Algemeen plaatselijke verordeningen (APV) of Bomenverordeningen (BVO) wordt een afwijkende afstand gegeven. Gebruikelijk is dan dat heesters en heggen op nihil afstand tot de erfgrans mogen staan en bomen op bijvoorbeeld 50 centimeter. Voor bomen in openbaar gebied wordt vaak een nihil afstand gehanteerd om te voorkomen dat gemeentelijke bomen die dicht op een erfgrans staan, verwijderd moeten worden op grond van het burencflict. Neem bij twijfel over de verplichte afstand tot de erfgrans, altijd eerst contact op met de gemeente in kwestie.

Mr. Kitty Goudzwaard, Mr. B.M. Visser & Partners.